

היתוך הכור האטומי

מחבר: עיסאם מח'ול.
תאריך: 12 באפריל 2004.
מקור: [אתר "הגדה השמאלית"](#).
תמלול לקידוד להגהה: גל י.

לפני ימים מספר התפרסמה ב"מעריב" כותרת ענק: "הח"כים הערביים: לסגור את הכור מחשש לזיהום"; ובהמשך: כתבה מגמתית בה נכתבו דברים ציניים על הארגונים הירוקים ועל "בעלי הברית החדשים שלהם". בטרם אתיחס לסוגיית הכור האטומי בדימונה כפי שהצגתי בכנסת, ברצוני לציין כי מאז כינונה כרתה חד"ש ברית עם המאבק הסביבתי. בשם שמירת הסביבה, אני מציע לסגור מיד את הכור. בסעיף ט' במצע של חד"ש, שעל בסיסו נבחרתי, כתוב כך:

"חיסול הנשק להשמדה המונית:

1. איסור הפיתוח, הניסוי והשימוש בכל סוגי הנשק להשמדה המונית;
2. הפסקת מירוץ החימוש הקונבנציונלי והלא-קונבנציונלי;
3. הצטרפות ישראל לאמנה הבינלאומית לאי הפצת הנשק הגרעיני וביטול האופציה הגרעינית הישראלית; חתימת ישראל על כל האמנות המגבילות את מירוץ החימוש ומקדמות פירוק נשק, לרבות האמנה האוסרת שימוש במוקשים נגד אדם;
4. פירוז המזרח התיכון ואגן הים התיכון מכל נשק להשמדה המונית, גרעיני, כימי וביולוגי."

במילים אחרות, העמדה שהצגתי בכנסת היא עמדה אידיאולוגית ועקרונית, והיא עניין רציני ביותר, ולא תרגיל תקשורתי. לכן, אני מציע להתמקד בעיקר ולהתייחס לשאלות הכואבות, הפוגעות בכל אזרח במדינת ישראל ובכל אזרח במדינות השכנות. במארס 1998 פורסם בכתב עת אמריקאי לענייני רפואה תוצאות מחקר מעמיק על 39 מקרי סרטן בקרב עובדי הכור בדימונה. עד תחילת שנת 2000, 24 מתוכם מתו. התברר, כי בבדיקות שתן של העובדים נמצא ריכוז של חומרים רדיואקטיביים מסוגים שונים. המחקר מצביע על קשר ישיר בין החשיפה לחומרים האלה לבין המחלה, ומביא את עדויות העובדים על תקלות שאירעו בכור ועל הליקויים באמצעי הבטיחות. ביולי 1999 מינה הנשיא קלינטון ועדה לעיון מחדש בעשרות מחקרים ותיקים רפואיים של 600 אלף עובדים המועסקים ב-14 אתרים גרעיניים בארצות-הברית. בממצאי הוועדה, שפורסמו

בסוף ינואר 2000, נקבע: בקרב העובדים האלה נמצאה רמה גבוהה בהרבה מהמוצע של מחלות סרטניות. הדו"ח מגלה עוד כי נמצאו אצל העובדים רמות גבוהות של 22 קטגוריות של סרטן, ובהם – לוקמיה, סרטן הערמונית, סרטן בלוטת הרוק וסרטן הריאות. את המחלות גרמו חומרים המשמשים בתעשיית הנשק הגרעיני, ובהם: בריליום, פלוטוניום 239, אורניום, יוד 131 וטריטיום. חומרים אלה משמשים גם את ישראל בכורים הגרעיניים שלה, שתועדו בהם במשך השנים תקלות מסוכנות. ולמרות מחקר זה, שפורסם גם ב"הארץ", לא הזיז למישהו בממסד השלטוני בישראל, ונציגיו ממשיכים בבדיקת זהותו הלאומית של מי שמציע פירוק נשק גרעיני.

פרשן "הארץ" ראובן פדהצור, העוקב אחר ההתחמשות הגרעינית של ישראל, כתב בעיתונו ב-14.2.2000: "במקורות, שאיש, כמובן, לא תכנן אותה, עלו השבוע לסדר היום הציבורי משני עברי האוקיאנוס שני אירועים הקשורים בנשק הגרעיני ובהשלכותיו. בירושלים התקיים בכנסת דיון תקדימי על מדיניות הגרעין של ישראל. בוואשינגטון, בצעד דרמטי, הודה הממשל לראשונה כי אזרחים שעבדו במפעלים לייצור נשק גרעיני חלו בסרטן בשל חשיפתם לקרינה שמקורה בחומרים גרעיניים. הציבור הישראלי נותר, כצפוי, אדיש באותה מידה למה שהתרחש בכנסת ולמידע החשוב שזרם מארצות-הברית, למרות שיש לו, כמובן, השלכה ישירה גם על המתרחש במתקני הגרעין הישראליים".

ובהמשך כתב פדהצור: "שוב הוחמצה ההזדמנות לקיים דיון ציבורי בסוגיות הקריטיות כל כך, ושוב נהגו חברי הכנסת כהרגלם, ונמלטו אל חיק הקונסנזוס, שאיש מהם אינו טורח להרהר על תקיפותו. כל כך נוח היה להתאחד סביב גינויו של חבר הכנסת הערבי, עיסאם מח'ול, ולהאשימו בניסיון לקעקע את ביטחונה של המדינה, במקום לדון בסוגייה שהעלה על סדר היום".

לאטום את הכור

אז כמו היום יושבים בכנסת יותר מדי ח"כים רדיואקטיביים, לרבות ח"כים יוניים. אך הגיע הזמן לאטום את האטום, ולכן העלתי את הצעת החוק שמטרתה - לאטום את הכור בדימונה. הצעת החוק מציעה תוכנית התנתקות בין ישראל לבין אימת הגרעין ומדיניות הגרעין, בין המזרח-התיכון כולו לבין אימת הנשק להשמדה המונית. הצעת החוק פורשת תוכנית התנתקות מהאטימות, שהיתה ביסודה של מדיניות העמימות ושל ההשתקה של כל ניסיון לקיים דיון בעניין כה חשוב, הנוגע בעצם קיומה של חברה אנושית בישראל ובכל מדינות המזרח-התיכון.

במאמר משותף שכתבו פרופ' ברוך קימרלינג והפיסיקאי פרופ' קלמן אלטמן ב"הארץ", (5.11.99) נאמר: "הציבור אינו ער לסכנות הרובצות לפתחו בגלל כמויות הפלוטוניום הגדולות המצויות באזור, ובגלל הקושי לאחסן את הפסולת הגרעינית. ישראל נמצאת כיום, יחסית לגודל הטריטוריה, באזור רווי פלוטוניום באיכות גבוהה במקום השני בעולם אחרי בריטניה, ובמקום השישי בעולם מבחינת כמויות מצטברות של פלוטוניום באיכות

גבוהה. זה הוא חומר בקיע, בעל קצב ביקוע טבעי גבוה ביותר, המצוי בהתפרקות מתמדת. ההסתברות שפלוטוניום כזה יגרום לפעולת שרשרת הרת-אסון היא גבוהה יחסית. בתהליך הייצור מופקת גם פסולת גרעינית בעלת קרינה גבוהה ומסוכנת ביותר, ובעלת תוחלת חיים של אלפי שנים. זו פסולת המתכלה באיטיות, ללא כל השוואה לתוחלת החיים של כל חומר איטום שניתן להציע. האופציה הגרעינית נועדה להיות התשובה נגד איומים ביטחוניים. אבל אולי צריך לבדוק, אם התרופה אינה עלולה להיות קטלנית מהמחלה". והפרופסורים הוסיפו ואמרו: "קברניטי מדיניות הגרעין בישראל מעלים על נס את החוכמה במדיניות העמימות הגרעינית. מדיניות זו מתגלית כבדיחה כלפי חוץ וכפשע כלפי פנים, אם אנחנו מעיינים בה טוב".

מדיניות ממשלות ישראל לדורותיהן הפכה את פיסת הטריטוריה הקטנה של המדינה לפח אשפה גרעיני רעיל ומרעיל. זו בעיה שמנסים להעלים מהציבור בישראל. העמימות קיימת כיום רק לגבי אזרחי ישראל. הם, ורק הם, אינם יכולים למלא את תפקיד הבקרה הדמוקרטית על ממשלתם בתחום הגרעין, משום שזו מסתירה מהם את האמת, שחיי כל אחד מאיתנו תלויים בו. זהו כתם על מצחה של ישראל, שהיא המדינה הגרעינית היחידה בעולם שלא הצמיחה בקרבה תנועה אנטי-גרעינית, שבה חברות תנועות השלום ותנועות הסביבה. המשרד לאיכות הסביבה, נציבות הדורות הבאים בכנסת, ועדת הכנסת לאיכות הסביבה – כל אלה מתנדבים להישאר מחוץ לתחום, למרות הסכנות הנוראות הטמונות במדיניות הגרעין ובצבירת הפסולת הגרעינית.

בחוק הבינלאומי נקבע, שפיתוח וייצור נשק גרעיני נוגעים לא רק למדינה המייצרת אותם. זה עניין החוצה גבולות ודורות. הכור הגרעיני בדימונה כבן 40, ועל פי הסטנדרט הבינלאומי, לרבות בארצות-הברית, הוא נחשב כור זקן ומסוכן, שיש לסגרו. הכור בדימונה הוא מדגם מיושן, ולכן גם פעולות השבחה שיבוצעו בו לא ישנו את בעיותיו הבסיסיות. התקלות הרבות שאירעו בכור בדימונה מחייבות להדליק נורת אזהרה, ולדחות את קולות ההרגעה, לפיהם אין מה לדאוג, וכי בדימונה לא יכולות להתרחש תאונות. הכמות הגדולה של פסולת רדיואקטיבית, שנאספה בעשורים האחרונים, עלולה לגרום לאסון רחב היקף, שהשפעתו תחרוג בהרבה מעבר לאזור הנגב. אם הפסולת הגרעינית תדלוף, היא עלולה להרעיל את מקורות המים ואת הקרקע למאות שנים. אי-אפשר להפריז בחשיבות הטיפול בפסולת, אבל אנחנו חייבים להודות:

חיינו וביטחוננו לא יובטחו לא באמצעות הכור הגרעיני בדימונה, לא באמצעות מאות פצצות אטום, לא באמצעות חיידקי הלוחמה הביולוגית (המיוצרים במכון הביולוגי בנס ציונה), לא באמצעות כלי הלוחמה הכימית, שישראל שוקדת על פיתוחם. ביטחוננו יובטח רק באמצעות יוזמה רבת מעוף להפיכת המזרח-התיכון לאזור חופשי מנשק להשמדה המונית. ישראל, אשר החלה במירוץ החימוש הגרעיני, היא זו שעליה מוטל התפקיד לשנות כיוון. מירוץ החימוש הגרעיני וצבירת הנשק להשמדה המונית במזרח-התיכון החלו כתשובה לכור בדימונה, ולא היו הסיבה להקמתו. בעקבות המלחמה של ארצות-הברית

לכיבוש עיראק, שבמהלכה נחשף השקר בדבר מאגרי נשק להשמדה המונית במדינה זו, בעקבות הצעדים שנקטה איראן והמהלכים שנקטה לוב, הגיע הזמן לפתוח את הדלתות וגם את הראש, ולגשת מיד לאטום את הכור. חיוני לסגור את הכור האטומי בדימונה כצעד ראשון בדרך לפירוק המזרח-התיכון כולו מכל סוגי הנשק להשמדה המונית, הגרעיני, הביולוגי והכימי.